

**Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija
Drošības un stratēģiskās pētniecības centrs**

Drošības riski Baltijas valstīm pēc ASV prezidenta vēlēšanām

DSPC Zinātnisko rakstu sērija

Drošības riski Baltijas valstīm pēc ASV prezidenta vēlēšanām

Mārtiņš Hiršs

Nr.1 | 2016

Mārtiņš Hiršs (martins.hirss@mil.lv)

Drošības un stratēģiskās pētniecības
centra pētnieks

Latvijas Nacionālā drošības akadēmija
Drošības un stratēģiskās pētniecības centrs
Ezermalas iela 8, LV-1017, Rīga, Latvija
<http://www.naa.mil.lv>

© 2016 Drošības un stratēģiskās pētniecības centrs
Maijs 2016
ISBN 978-9934-8572-5-6

Zinātniskais raksts atspoguļo autora personīgo viedokli un nav uzskatāms par Latvijas
Nacionālo bruņoto spēku vai Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas oficiālo nostāju.

DSPC zinātniskos rakstus anonīmi recenzē starptautiski pieaicināti zinātnieki.

Drošības riski Baltijas valstīm pēc ASV prezidenta vēlēšanām

Mārtiņš Hiršs, Drošības un stratēģiskās pētniecības centra pētnieks

Kopsavilkums

ASV prezidenta amata kandidātu ārpolitikas platformas var iedalīt divās grupās. Demokrāte Hilarija Klintone un Republikānis Teds Krūzs būtu izdevīgāki Baltijas valstīm, jo viņi atbalsta ASV vadošās lomas pasaulē saglabāšanu, ir kritiski pret Vladimira Putina vadīto Krieviju. Krūzs vēlētos vairāk militarizētu ārpolitiku, turpretī Klintone vēlas izmantot visplašāko ārpolitikas instrumentu klāstu ārpolitikā. Republikāņa Donalda Trampa vai Demokrāta Bērnija Sandersa uzvara ASV prezidenta vēlēšanās var vērst ASV ārpolitiku izolacionisma virzienā, kas nebūtu izdevīgi Baltijai. Abi kandidāti vēlas samazināt ASV iesaisti pasaulē, kritizē sabiedrotos par nevēlēšanos pietiekoši maksāt pašiem par savu drošību. Tramps prezidenta amata kandidātu vidū ir vispozitīvāk noskaņots uzturēt labas attiecības ar Krieviju. Sanderss ir kritiskāks. Viņš ir atbalstījis sankcijas pret Krieviju, tomēr viņš vēsturiski ir bijis pret Baltijas valstu iekļaušanu NATO un nevēlas izmantot militāru spēku ārpolitikā.

Atslēgas vārdi: ASV prezidenta vēlēšanas, ASV ārpolitika, Krievija, NATO

Ievads

2016. gada 8. novembra ASV prezidenta vēlēšanu rezultāti noteiks tuvāko četru gadu ASV ārpolitiku. ASV attiecības ar NATO sabiedrotajiem, Krieviju un Eiropas Savienības valstīm ir īpaši būtiskas Centrāl-Austurmeiropas valstīm, arī Latvijai. Krievijas agresija Ukrainā un draudi Austrumeiropas ASV NATO sabiedrotajiem ir likuši šiem jautājumiem atkal un atkal uzpeldēt prezidenta vēlēšanu debatēs. Šīs vēlēšanas izšķirs, kādu ārpolitiku ASV īstenos reģionā. ASV var turpināt īstenot Baltijas valstīm labvēlīgu ārpolitiku: pastiprināt savu klātbūtni un atbalstu reģiona NATO dalībvalstīm, censties iegrožot Krieviju. ASV ārpolitika pēc prezidenta vēlēšanām var arī mainīties izolacionisma virzienā. ASV var ierobežot savu militāro klātbūtni Krievijas pierobežā un censties pragmatiski sadarboties ar Krieviju.

Šajā rakstā tiks apskatīta un detalizēti analizēta katra ASV prezidenta amata kandidāta ārpolitikas platforma. Tas tiks veikts, balstoties prezidenta amata kandidātu runās, pirmsvēlēšanu debatēs, kandidātu sarakstītajos rakstos un grāmatās, kā arī viņu

oficiālajos paziņojumos par viņu ārpolitikas platformām. Šī raksta ietvaros tiks dots vispārīgs analītisks ietvars, kā klasificēt dažādas ASV ārpolitikas stratēģijas, pēc kura tiks analizēta katra ASV prezidenta amata kandidāta ārpolitikas platforma. Šī ietvara rāmjos tiks apskatīts, kādu lomu pasaulē – aktīvu vai pasīvu – katrs kandidāts redz priekš ASV un cik daudz ASV būtu jāsadarbojas ar citām valstīm savu ārpolitikas mērķu īstenošanai. Tiks apskatīts, kādu lomu katrs kandidāts piešķir vērtību – demokrātijas, cilvēktiesību, cilvēku dzīvību un citu – aizstāvēšanai ārpolitikā. Tiks apskatīti arī līdzekļi, kā katrs kandidāts vēlas sasniegt savus mērķus ārpolitikā: vai tas būs militārs spēks, diplomātija vai citi instrumenti. Katra ASV prezidenta amata kandidātu ārpolitikas platforma tiks aprakstīta, īpaši pievēršot uzmanību viņu izteikumiem par Krieviju, NATO un NATO austrumu robežas dalībvalstīm. Tas ļaus izvērtēt, cik labvēlīga viena vai otra kandidāta ārpolitikas platforma ir Latvijai un citām NATO valstīm, kuras raizējas par Krievijas pieaugošo agresivitāti.

ASV prezidenta amata kandidātu ārpolitikas uzskatos pastāv nopietnas atšķirības. Šajā rakstā pirmie divi tiks apskatīti Demokrātu un Republikāņu partiju prezidenta kandidāta nominācijas cīņas līderi: Hilarija Klintone un Donalds Tramps. Lai atspoguļotu ASV notiekošo diskusiju spektru par iespējamo ASV ārpolitiku pret Krieviju un Eiropu, rakstā tiks apskatīti arī abu līderu konkurenti, attiecīgi Demokrāts Bērnijss Sanderss un Republikānis Teds Krūzs, kurš jau ir izstājies no cīņas par Republikāņu partijas prezidenta amata kandidāta nomināciju. Abi konkurenti ieņem ļoti atšķirīgu ārpolitikas platformu no partiju līderiem. Hilarija Klintone un Teds Krūzs atbalsta aktīvāku ASV ārpolitiku kā Baraka Obamas prezidentūras laikā un ASV globālās lomas palielināšanu, tai skaitā Austrumeiropā. Kamēr Krūzs ārpolitikā vairāk vēlas paļauties uz militāru spēku, Klintone galvenokārt paļautos uz diplomātiskiem instrumentiem. Donalda Trampa un Bernija Sandersa uzvara vēlēšanās varētu radikāli mainīt ASV ārpolitiku. Abi kandidāti vēlas samazināt ASV lomu pasaulē, fokusēties uz iekšpolitiku un virzīt ASV ārpolitiku uz lielāka ASV izolacionisma pusi. Ne absolūti izolēties no pasaules, bet samazināt ASV iesaisti globālās dienas kārtības veidošanā un krīžu risināšanā vairāk nekā jebkurš prezidents kopš Otrā pasaules kara.

ASV ārpolitikas klasifikācija

Prezidenta amata kandidātu uzskatus par ASV ārpolitiku var klasificēt, apskatot viņu uzskatus četros jautājumos: kādu lomu ASV būtu jāspēlē pasaulē, cik ļoti ASV jāsadarbojas ar citām valstīm, vai un kādas vērtības būtu jāuzsver ārpolitikā un kādai būtu

jābūt bruņoto spēku lomai ASV ārpolitikā. Katrā jautājumā ir iespējams ieņemt plašu spektru nostāju, kas īsumā aprakstītas šajā sadaļā. Raksta turpinājumā katra prezidenta kandidāta ārpolitikas platforma tiks analizēta par pamatu ņemot šos mainīgos.

Uzskati par to, kādu lomu ASV būtu jāieņem pasaulē un cik ļoti ASV nepieciešams sadarboties ar citām valstīm un starptautiskajām organizācijām, sliecas no ASV dominēšanas starptautiskajā sistēmā spektra vienā galā, līdz nepieciešamībai ASV izolēties no globālajiem notikumiem. ASV hegemonijas aizstāvji argumentē, ka ASV dominēšana pasaulē, kas sākās pēc Otrā pasaules kara, ir devusi pasaulei neredzētu pārticību, stabilitāti un kārtību. ASV ir jāvada pasaule un jādara viss iespējamais, lai saglabātu savu dominējošo pozīciju,¹ jo starptautiskās organizācijas nav efektīgas, parējās valstis domā tikai par savi un nav gatavas risināt globālās problēmas.² Šāda ASV dominēšana nāk par labu visai pasaulei. Neskaitāmas valstis sauc pēc ASV palīdzības, lai ASV palīdzētu risināt konfliktsituācijas, kurās tās ir iesaistītas.³

Nedaudz mērenāka pozīcija ir liberālā internacionālisma kritika pret ASV dominēšanu, jo dominēšana atstumj un aizvairo ASV sabiedrotos, liek ASV izskatīties pēc imperiālistiskas valsts⁴ un tikai samazina ASV spējas īstenot vēlamo ārpolitiku.⁵ ASV būtu jāvada brīvā pasaule, bet tas būtu jādara, sadarbojoties ar starptautiskajām organizācijām un pēc iespējami plašāku starptautisku koalīciju.⁶ Otrā spektra galā ir reālistu un izolacionistu uzskati, ka ASV nevar ilgstoši uzturēt globālu dominēšanu un būt pasaules līderis ilgtermiņā.⁷ ASV dominēšana un pārlieku aktīva ārpolitika atstumj sabiedrotos un liek valstīm sadarboties pret ASV.⁸ Tādēļ ASV būtu vairāk jāpaļaujas uz citām valstīm un

---

¹ Charles Krauthammer. (Winter, 2002/2003). The Unipolar Moment Revisited. *The National Interest*. 5.-8. lpp.

Donald Rumsfeld, Paul Wolfowitz et al. (June 3, 1997). *Project for New American Century: Statement of Principles*. Project for New American Century. 1. lpp.

² Charles Krauthammer. (Winter, 2002/2003). The Unipolar Moment Revisited. *The National Interest*. 1. lpp.

³ Samuel Huntington. (Spring 1993). *Why International Primacy Matters*. *International Security*, Vol. 17, No 4. 82.-83. lpp.

⁴ Joseph Nye. (March 23, 2002). The New Rome Meets the New Barbarians: How America Should Wield Its Power. *The Economist*. Izgūts no: <http://www.economist.com/node/1045181>

⁵ Bruce W. Jentleson. (Winter, 2003-04). Tough Love Multilateralism. *The Washington Quarterly*. 11.lpp.

Francis Fukuyama. (February 19, 2006). After Neoconservatism. *New York Times*. 4. lpp.

Suzanne Nossel. (2004). Smart Power: Reclaiming Liberal Internationalism. *Foreign Affairs*, Vol.83, No2. 135. lpp.

⁶ Martha Finnemore. Constructing Norms of Humanitarian Intervention. In Ed. Peter J. Katzenstein. (1996). *The Culture of National Security*. Columbia University Press. 158. lpp.

Francis Fukuyama. (February 19, 2006). After Neoconservatism. *New York Times*. 4. lpp.

Bruce W. Jentleson. (Winter, 2003-04). Tough Love Multilateralism. *The Washington Quarterly*. 9. lpp.

⁷ Stephen M. Walt. (2011). The End of the American Era. *The National Interest*, No.116. 10.-11. lpp.

⁸ Barry R. Posen. (2013). Pull Back: The Case for a Less Activist Foreign Policy. *Foreign Affairs*, Vol.91, No.1.121.

jāļauj tām pašām risināt sev aktuālās problēmas.⁹ ASV izolacionisms mūsdienās nebūtu pilnīga aiziešana no globālās skatuves kā starpkaru periodā vai līdz Pirmajam pasaules karam, kad ASV aktīvi centās izvairīties no iesaistīšanās starptautiskajā diplomātijā. Mūsdienās par izolacionistisku ASV ārpolitiku un izolacionistiskiem uzskatiem tiek saukta vēlme krasī samazināt ASV lomu starptautiskajā valstu sistēmā, samazināt ASV klātbūtni dažādos konfliktos un mazināt ASV spēku izvietojumu visā pasaulē, nevis vēlmi absolūti izolēties no pasaules.

Vērtību ziņā uzskati par ASV ārpolitiku svārstās no neokonservatīvo vēlmes eksportēt demokrātiju uz citām valstīm,¹⁰ līdz pat pragmatiskajam reālistu uzskatam, ka svarīgākais ir atrisināt starptautiskās problēmas un, lai to darītu, ir jāsadarbojas pat ar brutāliem diktatoriem. No vienas puses, ASV ārpolitikā ir jāpiedāvā pozitīva, ideālistiska vīzija, kurai būtu jābalstās tādās vērtībās kā demokrātija, brīvas vēlēšanas, vārda, reliģijas, pašnoteikšanās un tml. brīvībās.¹¹ No otras puses, reālistu kritiķi apgalvo, ka vērtību komponente ierobežo ASV rīcības brīvību un liek ASV “meklēt ārpus savām robežām monstrus, kurus jāiznīcina.”¹² Lai risinātu globālus jautājumus ASV interesēs, ir nepieciešams sadarboties ar nedemokrātiskām valstīm, jo tikai kopīgi var rast risinājumus kompleksajām 21. gadsimta problēmām.¹³

ASV ārpolitikas klasifikācijas bieži vien runā par ‘vanagiem’ un ‘dūjām’. Vanagi uzskata, ka ASV ir milzīgs militārais potenciāls un to ir nepieciešams izmantot ārpolitikā, ka ASV 21. gadsimtā ir jāklūst par “demokrātijas arsenālu.”¹⁴ Nedaudz mērenāka pozīcija kritizē ASV militāru dominēšanu pasaulē un agresīvām režīma maiņām Irākā, Afganistānā, Lībijā un citur, jo šāda politika atstumj pārējās valstis un samazina ASV spēju sadarboties ar citām valstīm.¹⁵ Reālisti un izolacionisti spektra otrā galā vēlas samazināt ASV bruņoto

---

⁹ Christopher Layne. (January 27, 2012). The (Almost) Triumph of Offshore Balancing. *The National Interest*. Izgūts no: <http://nationalinterest.org/commentary/almost-triumph-offshore-balancing-6405>

¹⁰ Charles Krauthammer. (Winter, 2002/2003). The Unipolar Moment Revisited. *The National Interest*. 5-8.

¹¹ William C. Martel. (March 04, 2013). A Roadmap for American Grand Strategy. *The Diplomat*. Izgūts no: <http://thediplomat.com/2013/03/a-roadmap-for-american-grand-strategy/>

¹² John Quincy Adams. (July 04, 1821). *Speech on Independence Day*. United States House of Representatives.

¹³ John J. Mearsheimer. (May 19, 2005). Hans Morgenthau and the Iraq war: realism versus neo-conservatism. *Open Democracy*. Izgūts no: http://www.opendemocracy.net/democracy-americanpower/morgenthau_2522.jsp

Justine A. Rosenthal. (2009). The Realist: A Sit-Down with Brent Scowcroft. *The National Interest*, No.99. 4. lpp.

¹⁴ Thomas Donnelly. (September, 2000). *Rebuilding America's Defenses: Strategy, Forces and Resources for a New Century*. "A Report of Project for the New American Century. 1. lpp.

¹⁵ Suzanne Nossel. (2004). Smart Power: Reclaiming Liberal Internationalism. *Foreign Affairs*, Vol.83, No.2.134.

Nadia Schadlow. (2013). Competitive Engagement: Upgrading America's Influence. *Orbis*, Vol 57, No.4.501.

spēku izvietojumu pasaulē, lai izvairītos no iesaistīšanās nevajadzīgos konfliktos¹⁶ un maksimizētu ASV spēku, lai to izmantotu tikai tad, kad nav citu iespēju.¹⁷ ASV sabiedrotie var atļauties paši maksāt par savu drošību.¹⁸

Nākamajās raksta daļās katra ASV prezidenta amata kandidātu ārpolitikas platforma tiks analizēta, balstoties viņa uzskatos par šiem četriem komponentiem un ņemot klāt viņu uzskatus par Krieviju, NATO un NATO austrumu robežas dalībvalstīm. Tas ļaus izvērtēt, kādi un cik labvēlīgi Latvijai un citām NATO valstīm, kuras raizējas par Krievijas pieaugošo agresivitāti, ir katra ASV prezidenta amata kandidāta ārpolitikas uzskati.

Hilarija Klintone: Nepieciešama gudra ASV ārpolitika

*Gudrā vara nozīmē izvēlēties pareizo rīku kombināciju – diplomātiju, ekonomiku, bruņotos spēkus, politiku, tieslietu sistēmu un kultūru – priekš konkrētās situācijas.*¹⁹

- Hilarija Klintone

Balstoties līdz šim veiktajās ASV sabiedriskās domas aptaujās, Hilarijai Klintonei ir vislielākās izredzes tikt ievēlētai par ASV prezidentu šajā novembrī.²⁰ Viņas ārpolitikas platforma paredz “gudrās varas” izmantošanu. Pielāgoties spējīgu un mainīgu ārpolitiku, kurā nedominē viena pieeja, bet katrā izaicinājumā tiek izmantoti vislabākie ārpolitikas instrumenti.²¹ Pēc Klintones domām, ASV jābūt galvenajam spēlētājam starptautiskajā sistēmā, kurš motivē un koordinē citas valstis līdzdarboties ASV vadībā. Klintone ir kritiska pret Krievijas prezidentu Vladimiru Putinu un vēlas palielināt ASV iesaisti Austrumeiropā. Viņas ārpolitikas platforma ir labvēlīga NATO Austrumeiropas valstīm, tostarp arī Latvijai.

Klintone ir ar pieredzi ārpolitikā bagātākais ASV prezidenta amata kandidāts. Kā pirmā lēdija no 1993. līdz 2001. gadam, Klintone gan ASV, gan starptautiskajā arēnā cīnījās par sieviešu tiesībām. No 2001. līdz 2009. gadam, kā ASV senatore, Klintone

---

¹⁶ Christopher Layne. (1997). From Preponderance to Offshore Balancing: America's Future Grand Strategy. *International Security*, Vol. 22, No.1. 113. lpp.

¹⁷ John G. Ikenberry, Stephen Walt. (2007). Offshore Balancing or International Institutions? The Way Forward for U.S. Foreign Policy. *Brown Journal of World Affairs*, Vol.14, No.1. 14.

¹⁸ Barry R. Posen. (2013). Pull Back: The Case for a Less Activist Foreign Policy. *Foreign Affairs*, Vol.91, No.1.126. lpp.

¹⁹ Hilary R. Clinton. (2013). *Hard Choices*. Simon & Schuster. 33. lpp.

²⁰ RCP Poll Average General Election: Trump vs. Clinton. (2016). Real Clear Politics. Izgūts no: http://www.realclearpolitics.com/epolls/2016/president/us/general_election_trump_vs_clinton-5491.html Byler, D. (March 28, 2016). *Will Demographics Sink Donald Trump?* Real Clear Politics. Izgūts no: http://www.realclearpolitics.com/articles/2016/03/28/will_demographics_sink_donald_trump_130095.html

²¹ Hilary R. Clinton. (2013). *Hard Choices*. Simon & Schuster. 33. lpp.

darbojās Kongresa Komitejā drošībai un sadarbībai Eiropā, kā arī Bruņoto spēku komitejā, kas pārrauga ASV militārās darbības, Pentagonu, ASV Aizsardzības departamentu aģentūras, to budžetu un politiku. Klintone atbalstīja 2003. gada ASV iebrukumu Irākā. Baraka Obamas administrācijā Klintone no 2009. līdz 2013. gadam ieņēma Valsts sekretāres amatu. Viņas vadībā ASV paplašināja sankciju režīmu pret Irānu, atbalstīja NATO operāciju Lībijā, kā arī Sīrijas nemiernieku apbruņošanu un apmācību. 2009. gada martā Klintone kopā ar Krievijas ārlietu ministru Sergeju Lavrovu nospieda simbolisko “restarta” pogu un pārstāvēja ASV-Krievijas attiecības, kuru veidošanā Klintone bija viena no centrālajiem ASV puses pārstāvjiem. Neviena cits kandidāts nevar lepoties ar tik dažādu pieredzi un ekspertīzi tik plašā ārpolitikas jautājumu klāstā.

Kā Valsts sekretāre un arī savā kampaņā, Klintone vienmēr ir aizstāvējusi aktīvu un “gudru” ASV ārpolitiku. Jau savas prezidenta kampaņas ārpolitikas platformas nosaukumā “Ar politiku, kas mūs uztur spēcīgus un drošus, Amerika var vadīt pasauli 21. gadsimtā,” Hilarija Klintone nekavējoties uzsver, ka ASV ir jāturpina ieņemt vadošo lomu pasaulē. Šī tēma iet cauri visai viņas kampaņai. Viņas ārpolitikas platforma atbalsta “radošu un pārliecinātu” vadību, lai ASV “kontrolētu globālos notikumus, nevis būtu to varā.”²² Tomēr ASV viena nespēj vadīt visu pasauli. Ir nepieciešama starptautiska sadarbība.

Neskatoties uz milzīgo ASV spēku un resursiem, viena pati pasaulē ASV nespēs atrisināt 21. gadsimta izaicinājumus. Sadarbība ar citām valstīm un starptautiskajām organizācijām ir priekšnoteikums sekmīgai ASV ārpolitikai. Klintone vēlas “spēcināt mūsu [ASV] alianses un veidot jaunas attiecības,” lai risinātu globālus izaicinājumus.²³ Šajās aliansēs ASV ne vienmēr ir jābūt vadošajai valstij. Piemēram, NATO kampaņas laikā Lībijā Klintone uzstāja, ka “Eiropiešiem un arābiem jābūt pirmajiem šajā cīņā” un atbalstīja tikai limitētu ASV iesaisti.²⁴ NATO alianse priekš Klintones ir nozīmīgs instruments ASV ārpolitikā, lai cīnītos pret terorismu un nodrošinātu drošību Eiropā, tādēļ NATO ir nepieciešams modernizēt. Viņa ir izteikusies, ka NATO Eiropas valstīm vajadzētu maksāt vairāk pašām par savu drošību, bet “tas nenozīmē, ka mēs [ASV] pametīsim [Eiropu], jo es nedomāju, ka tas ir ASV interesēs.”²⁵ Šī viņas kritika NATO

---

²² *National security. With policies that keep us strong and safe, America can lead the world in the 21st century.* (2016). Hillary for America. Izgūts no: <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

²³ *National security. With policies that keep us strong and safe, America can lead the world in the 21st century.* (2016). Hillary for America. Izgūts no: <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

²⁴ *Democratic Candidates Debate in Las Vegas, Nevada.* (October 13, 2015). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=110903>

²⁵ *Democratic Candidates Debate in Brooklyn, New York.* (April 14, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=116995>

valstīm nav ne tuvu tik skarba kā Donalda Trampa un Bērnija Sandersa izteikumi, kuri tiks apskatīti nedaudz vēlāk.

Vērtībām jāspēlē svarīga loma ASV ārpolitikā. Klintones prioritāte ir ASV valsts intereses un spēcīga ASV ekonomika, bet to var panākt tikai aktīvi darbojoties starptautiskajā sistēmā, “aizsargājot galvenās vērtības un vadot ar principiem.” Šāda ārpolitika motivēs “cilvēkus un valdības pievienoties” ASV.²⁶ Viņa īpaši uzsver brīvas tirdzniecības, cilvēktiesību un dzimumu vienlīdzības aizstāvēšanu, kā arī atbalstu jaunajām demokrātijām.²⁷ Lai gan vērtībās balstīta, šāda ārpolitika būtu daudz pieticīgāka nekā Džordža V. Buša ārpolitika, kuras uzsvars bija uz demokrātijas veicināšanu visur pasaulē. Klintone ir apzināti izvairījusies padarīt demokrātijas eksportu par centrālu savas ārpolitikas elementu.

Hilarija Klintone vēlas redzēt spēcīgus ASV bruņotos spēkus, tomēr viņa runā nevis par militārās varenības, bet par “gudras varas” izmantošanu ASV ārpolitikā. Gudra vara ir tāda, kas izmanto visus iespējamus instrumentus ārpolitikā. Ne tikai tradicionālo diplomātiju un bruņotos spēkus, bet arī “jaunās tehnoloģijas, publiskās-privātās partnerības, diasporas tīklus un citus jaunus instrumentus.”²⁸ Klintonei šķiet nepareizi, ka “vairums amerikāņu domā par aktīvu ārpolitiku, kā militārām kampaņām. [...] mums jābūt citiem veidiem, kā runāt par aktīvu ASV ārpolitiku kā unilaterālisms un tā sauktajiem ‘zābakiem uz zemes’.”²⁹ Tomēr viņa nekādā gadījumā neatbalsta izolacionismu, tas būtu tikpat neveiksmīgs, kā agresīva ASV ārpolitika. Ne tikai Republikāņiem, bet arī Klintonei šķiet, ka Obamas ārpolitika pārlieku nosliecās uz izolacionisma pusi. Klintonei pēdējo gadu ASV ārpolitika atstāj iespaidu, ka ASV cenšas “aiziet no pasaules skatuves,” tādēļ viņa ārpolitikā būtu aktīvāka nekā Baraks Obama: “Diženām nācijām nepieciešami principi, pēc kuriem vadīties, un ‘Nedari muļķīgas lietas’ nav šāds princips.”³⁰ Klintone ārpolitikā būtu aktīva un izmantotu gudro varu: katrā konkrētajā situācijā izmantos pareizo rīku kombināciju no visiem ASV ārpolitikā pieejamajiem instrumentiem.³¹

---

²⁶ *National security. With policies that keep us strong and safe, America can lead the world in the 21st century.* (2016). Hillary for America. Izgūts no: <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

²⁷ *National security. With policies that keep us strong and safe, America can lead the world in the 21st century.* (2016). Hillary for America. Izgūts no: <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

²⁸ Hilary R. Clinton. (2013). *Hard Choices*. Simon & Schuster. 551. lpp.

²⁹ Jeffrey Goldberg (August 10, 2014). *Hillary Clinton: 'Failure' to Help Syrian Rebels Led to the Rise of ISIS*. The Atlantic. Izgūts no: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2014/08/hillary-clinton-failure-to-help-syrian-rebels-led-to-the-rise-of-isis/375832/>

³⁰ Jeffrey Goldberg (August 10, 2014). *Hillary Clinton: 'Failure' to Help Syrian Rebels Led to the Rise of ISIS*. The Atlantic. Izgūts no: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2014/08/hillary-clinton-failure-to-help-syrian-rebels-led-to-the-rise-of-isis/375832/>

³¹ Hilary R. Clinton. (2013). *Hard Choices*. Simon & Schuster. 33.lpp.

Klintones aktīvās ārpolitikas četras prioritātes būtu: nepieļaut Irānai iegūt kodolieročus, sakaut Islāma valsti, palīdzēt Ķīnai ieņemt atbildīgu lomu reģionā un “atturēt Krievijas agresiju Eiropā un citur.”³² Viņa vienīgā no kandidātiem uzsver Krievijas agresijas apturēšanu kā savas prezidentūras prioritāti. Viņa ir arī vienīgā kandidāte, kurai ir bijusi iepriekšēja pieredze, strādājot ar Krievijas līderiem. Viņas uzskati par Krievijas prezidentu Vladimiru Putinu un par Krievijas ārpolitikas mērķiem ir bez jebkādam ilūzijām. Krievija izdara konstantu spiedienu uz Eiropas sabiedrotajiem. Krievija cenšas “sarīdīt Eiropas valstis vienu pret otru, iegūt teritorijas, paturēt teritoriju Krimā. Sāk pētīt, vai viņi var atrast kādas ietekmes sviras Baltijā.”³³ “Mēs [ASV] zinām, ka viņi [Krievija] vēlas pārzīmēt Eiropas karti. Tas nav mūsu interesēs. Padomājiet, cik daudz tas maksātu, ja Krievijas agresija netiktu atturēta.”³⁴

“Krievijas iegrožošana un agresijas atturēšana” būtu Klintones atbilde Krievijas agresīvajai ārpolitikai.³⁵ ASV sadarbosies ar sabiedrotajiem Eiropā un citos reģionos, lai apturētu Krievijas centienus atjaunot savu ietekmes sfēru. Ja ticam Klintones izteikumiem viņas autobiogrāfijā, viņas ārpolitika pret Krieviju būtu vēl spēcīgāka, nekā Obamas. Kā Valsts sekretāre, Klintone esot vēlējusies redzēt vēl stingrāku ASV pozīciju attiecībā ar Krieviju, nekā prezidents Obama to esot ieņēmis.³⁶ Tādēļ ASV “ir jāsūta ļoti skaidra ziņa Putinam, ka šāda agresivitāte – šāda robežu testēšana – nepaliks bez atbildes.”³⁷ Lai to darītu, Klintone atbalstītu NATO, veicinātu kopējo aizsardzību, palielinātu bruņoto vienību skaitu Austrumeiropā un motivētu eiropiešus tērēt vairāk savai aizsardzībai.³⁸ Lai atturētu Krieviju, NATO ir jābūt uz “frontes līnijas, padarot skaidru, ka viņi [Krievija] nevar iet uz priekšu.”³⁹ Jāturpina arī ASV sankcijas pret Krieviju⁴⁰ un jāmazina Eiropas atkarība no Krievijas energoresursiem. Viņas pozīcija pret Krieviju ir kodolīgi noformulēta viņas

---

³² *National security. With policies that keep us strong and safe, America can lead the world in the 21st century.* (2016). Hillary for America. Izgūts no: <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

³³ *Democratic Candidates Debate in Durham, New Hampshire.* (February 4, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=111471>

³⁴ *Democratic Candidates Debate in Brooklyn, New York.* (April 14, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=116995>

³⁵ *National security. With policies that keep us strong and safe, America can lead the world in the 21st century.* (2016). Hillary for America. Izgūts no: <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

³⁶ Hilary R. Clinton. (2013). *Hard Choices*. Simon & Schuster. 244.

³⁷ *Democratic Candidates Debate in Durham, New Hampshire.* (February 4, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=111471>

³⁸ *Democratic Candidates Debate in Durham, New Hampshire.* (February 4, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=111471>

³⁹ *Democratic Candidates Debate in Brooklyn, New York.* (April 14, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=116995>

⁴⁰ *Hillary Clinton 2016 Democratic Candidate: Russia.* (2016). Council on Foreign Relations. Izgūts no: <http://www.cfr.org/campaign2016/#/hillary-clinton/on-russia>

kampaņas mājaslapā: “Kopā ar saviem partneriem Klintone ierobežos, iegrožos un atturēs Krievijas agresiju Eiropā un citur, palielinot Putina izmaksas par viņa darbībām.”⁴¹

Pēc kļūšanas par prezidenti, Klintone centīsies īstenot aktīvāku ASV ārpolitiku, kā Baraks Obama. Viņas ārpolitikas platforma paredz ASV vadību starptautiskajā sistēmā un gudrās varas – visplašākā instrumentu klāsta, ne tikai militārā spēka – izmantošanu ārpolitikā. Viņa turpinās un pastiprinās Obamas iesākto ASV atbalstu NATO Austrumeiropas dalībvalstīm. Visdrīzākais, Klintones prezidentūrā ASV svarīgākās prioritātes turpinās būt stratēģiskā pārorientēšanās uz Āziju un cīņa pret Islāma valsti. Tomēr Klintone, salīdzinot ar citiem kandidātiem, ļoti skaidri saredz Krieviju kā draudu un ir gatava palielināt ASV klātbūtni reģionā, lai atturētu Krieviju. Viņai vienīgajai ir unikāla pieredze sadarbībā ar Krievijas līderiem. Viņas ārpolitikas platforma paredz atbalstu NATO austrumu dalībvalstīm, to starpā arī Latvijai.

Donalds Tramps: “Amerika jāpadara atkal varena”

*Mums būs spēcīgāki bruņotie spēki, daudz spēcīgāki. Mūsu bruņotie spēki ir izsmelti. Bet mēs rūpējamies par Vāciju, mēs rūpējamies par Saūda Arābiju, mēs rūpējamies par Japānu, mēs rūpējamies par Dienvidkoreju. ...pretī šai aizsardzībai mēs saņemam tikpat kā neko.*⁴²

- Donalds Tramps

Tieši šis citāts, nevis Trampa kampaņas galvenais sauklis “Amerika jāpadara atkal varena” precīzi raksturo Trampa ārpolitiku. Donalds Tramps ir unikāls Republikāņu vidū. Tramps savā ārpolitikas platformā cenšas apvienot divus daļēji pretrunīgus aspektus. Viņš aizstāv Republikāņu klasisko tēzi, ka, ASV drošības garantēšanai, ir nepieciešams palielināt ASV militāro varenību. Taču vienlaikus Tramps atbalsta reālismā balstītu ASV izolacionismu, pēc iespējas mazāku Savienoto Valstu iesaisti pasaulē. Viņš vēlas stiprināt ASV militāro varenību, bet viņš vēlas fokusēt militāro varenību, primāri, lai aizsargātu tikai ASV teritoriju, nevis risinātu visas pasaules problēmas, vai rūpētos par sabiedrotajiem, kuri paši nav gatavi maksāt par savu drošību.⁴³

⁴¹ *National security. With policies that keep us strong and safe, America can lead the world in the 21st century.* (2016). Hillary for America. Izgūts no: <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

⁴² *Republican Candidates Debate in Miami, Florida.* (March 10, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=115148>

⁴³ *Donald Trump 2016 Republican Candidate: Defense.* (2016). Council on Foreign Relations. Izgūts no: <http://www.cfr.org/campaign2016/#/donald-trump/on-defense>

Donalds Tramps ir patlaban visticamākais Republikāņu partijas prezidenta amata kandidāts. Viņš ir atšķirīgs pārejo prezidenta amata kandidātu vidū. Viņš ir uzņēmējs, kurš darbojas būvniecībā un tādēļ viņš sevi attēlo kā kandidātu, kurš politikā nāk no malas, kurš ir ārpus korumpētās un stagnējošās ASV politikas. Kā līderi, kurš izmantos savas uzņēmējdarbības prasmes, lai sakārtotu Ameriku. Tomēr Trampa agresīvais un pompozais tēls un neordinārie uzskati ir radījuši plašu pretestību pret viņu ASV. Viņa kritiķi uzskata, ka Trampam nav nekādas pieredzes valsts pārvaldē un ārpolitikā. Arī viņa uzņēmējdarbības prasmes ir tikai un vienīgi mākslīgi radīts veiksmnieka tēls, kas nav balstīts realitātē. Bieži vien nav skaidrs, kas slēpjas zem viņa apgalvojumiem, ka tikai Tramps spēs izglābt Savienotās Valstis. Neskatoties uz kritiku, Trampa prezidentūrā Amerika, amerikāņi un iekšpolitika būtu pirmās prioritātes. Viņš vēlas samazināt imigrācijas un ASV brīvās tirdzniecības apjomus, lai novērstu darbvietu atņemšanu Amerikas pilsoņiem un darbvietu aizplūšanu uz citām valstīm. Tas pēc Trampa domām ļaus "atjaunot ASV finanšu neatkarību un spēku."⁴⁴ Imigrācijas ierobežošana arī apturēs radikālā Islāma terorisma draudus.⁴⁵ Tieši tāpat arī ārpolitikai ir jābūt balstītai Amerikas interesēs.

Savas kampaņas gaitā Tramps ir atkārtoti mainījis savas ārpolitikas pozīcijas un bieži vien nonācis pretrunās pats ar sevi. Tikai 2016. gada martā viņš nāca klajā ar savu ārpolitikas padomnieku komandu. Tikai 27. aprīlī Tramps detalizēti izklāstīja savu ārpolitikas vīziju Republikāņu partijas elitei un ārpolitikas ekspertiem. Šo Trampa ārpolitikas runu Republikāņu elite vērtēja kritiski. Tā bija kā minimums iekšēji pretrunīga.⁴⁶ Citi kritizē Trampu, ka viņš nav gatavs iziet uz kompromisiem, kuri ir absolūti nepieciešami ārpolitikā.⁴⁷ Lai gan runā bija pretrunas un trūka konkrētības, šajā runā teiktais, nevis iepriekšējie, bieži vien pretrunīgie izteikumi, ieņem centrālo lomu sekojošajā analīzē, jo šis ir viņa pirmais mēģinājums izveidot vienotu, nepretrunīgu ārpolitikas platformu.

---

⁴⁴ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁴⁵ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁴⁶ Julian Hattem. (April 27, 2016). *Trump address gets mixed reaction from GOP*. The Hill. Izgūts no: <http://thehill.com/policy/national-security/277892-trump-address-has-mixed-reception-with-gop>

⁴⁷ Rebecca Savransky. (May 01, 2016). *Former Pentagon chief rips Trump's foreign policy*. Izgūts no: <http://thehill.com/blogs/blog-briefing-room/news/278311-former-secretary-of-defense-rips-trumps-foreign-policy>

Trampa ārpolitikas platforma ir pretrunīga. Tramps vēlas “vadīt brīvo pasauli, ar atbilstošu bruņojumu un finansējumu” ASV bruņotajiem spēkiem.⁴⁸ Vienlaikus Trampa izolacionistiskie uzskati paredz vēl mazāku ASV lomu pasaulē, kā līdz šim. Tramps kritizē Obamu, gan par to, ka viņš ir darījis pārāk maz ārpolitikā, piemēram, Sīrijā un attiecībās ar Ķīnu, gan par to, ka viņš ir pārāk aktīvi iesaistījies Ēģiptē un Lībijā.⁴⁹ Tramps kā prezidents vēlas atjaunot “iztukšotos” bruņotos spēkus un vadīt brīvo pasauli, bet vienlaikus ir kritisks par ASV kā “pasaules policistu” un vēlas, lai ASV sabiedrotie spēlētu daudz lielāku lomu pasaulē.⁵⁰ Viņš aizrāda, ka ASV sabiedrotie Obamas ārpolitikas dēļ vairs nevar paļauties uz ASV,⁵¹ bet vienlaikus arī pats kritizē ASV sabiedrotos, ka tie tērē pārāk maz aizsardzībā, ka ASV bez vajadzības ir klāt visos pasaules konfliktos un no saviem sabiedrotajiem par savu palīdzību saņem pretī “absolūti neko.”⁵²

No vienas puses, kritiķi to sauc par iekšēji nesaskaņotu ārpolitikas vīziju un regulāru uzskatu maiņu. Tomēr Trampa argumenti ir loģiski, ja piekrītam viņa tēzei, ka ASV valsts interesēm ir jābūt pirmajā vietā un interpretējam ASV valsts intereses ļoti šauri, kas ir reālismā balstīts izolacionisms.⁵³ ASV jāpasargā tikai no tieša uzbrukuma ASV teritorijai. Starptautiskie notikumi lielākoties nekādā veidā neapdraud ASV. Šādi uzskati iekļauj spēcīgas ASV armijas veidošanu un bruņoto spēku tēriņu palielināšanu, kas ir klasiski populāra pozīcija Republikāņu partijas un vēlētāju vidū. Tomēr vienlaikus šādi uzskati iekļauj arī nepieciešamību samazināt ASV bruņoto spēku aktivitātes pasaulē jautājumos, kuros ASV teritorija tieši vai netieši netiek nekādā veidā apdraudēta. It īpaši, ja sabiedrotie paši nav gatavi maksāt par savu drošību.⁵⁴ Tādēļ Tramps izceļas ierasto Republikāņu partijas kandidātu vidū, kuri ārpolitikā parasti ir vanagi un vēlas, lai ASV gan aktīvi vada starptautisko valstu sistēmu, gan attīsta militāro spēku un nepieciešamības gadījumā to izmanto, lai aizstāvētu ASV intereses, ideālus un vērtības.

---

⁴⁸ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁴⁹ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁵⁰ *Republican Candidates Debate in Miami, Florida*. (March 10, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=115148>

⁵¹ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁵² *Republican Candidates Debate in Miami, Florida*. (March 10, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=115148>

⁵³ Barry R. Posen, Andrew L. Ross. (1996/97). Competing Visions for U.S. Grand Strategy. *International Security*. Vol. 21, No. 3. 12.-15.lpp.

⁵⁴ *Donald Trump 2016 Republican Candidate: Defense*. (2016). Council on Foreign Relations. Izgūts no: <http://www.cfr.org/campaign2016/#/donald-trump/on-defense>

Tramps ir arī kritisks pret ASV aliansēm un drošības garantijām. Viņš uzskata, ka ASV “resursi ir izplesti pārāk plaši” un “sabiedrotie nemaksā savu pienācīgo daļu” par drošību.⁵⁵ Tādēļ nepieciešams atjaunot ASV militāro un ekonomisko spēku, ko vajag izmantot gan pret pretiniekiem, gan lai motivētu sabiedrotos. “Gan mūsu draugiem, gan ienaidniekiem savas nacionālās intereses ir svarīgākas par mūsu [ASV interesēm] un mums, esot godīgi pret viņiem [citām valstīm], jādara tas pats.”⁵⁶ Saskaņā ar Trampu ASV bruņotie spēki atrodas un rūpējas par drošību bagātās, attīstītās, industriālās valstīs, kā Vācijā, Saūda Arābijā, Japānā, Dienvidkorejā un citur, tērējot “miljards dolāru dienā,” bet ASV par to pretī nedabū “absolūti neko.”⁵⁷ ASV “vairs nevar aizsargāt visas šīs valstis.. par grašiem.”⁵⁸ Gan ASV sabiedrotie, gan pretinieki ASV redz kā “vāju un piedodošu” valsti un līdz ar to “nejūt nekādu pienākumu izpildīt savas vienošanās” ar ASV.⁵⁹

Eiropa, saskaņā ar Trampu, pati spētu parūpēties par savu drošību bez ASV. Viņš it īpaši izceļ, ka tikai 4 no 28 NATO valstīm tērē nepieciešamos 2% no IKP aizsardzībai un atklāti pasaka, ja šīs valstis nemaksās par savu aizsardzību, “ASV jābūt gatavām ļaut šīm valstīm pašām aizstāvēt sevi.”⁶⁰ ASV loma Eiropas drošībā un NATO būtu jāsamazina, jo ASV to “noteikti nevar atļauties vairāk darīt.”⁶¹ Ukraina ir gadījums, kur ASV nav vitāli svarīgu interešu un kur tieši Eiropas valstīm, pēc Trampa domām, būtu jādarbojas daudz aktīvāk.⁶² Tomēr Tramps netaisās atteikties no NATO. Viņš vēlas, lai NATO sabiedrotie tērē pietiekami daudz aizsardzībai un vēlas arī piešķirt jaunu misiju aliansei, uzlabot

⁵⁵ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁵⁶ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁵⁷ *Republican Candidates Debate in Miami, Florida*. (March 10, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=115148>

⁵⁸ *Republican Candidates Debate in Houston, Texas*. (February 25, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111634>

⁵⁹ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁶⁰ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁶¹ Phillip Rucker, Roberta Costa. (March 21, 2016). *Trump questions need for NATO, outlines noninterventionist foreign policy*. Washington Post. Izgūts no: <https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2016/03/21/donald-trump-reveals-foreign-policy-team-in-meeting-with-the-washington-post/>

⁶² Phillip Rucker, Roberta Costa. (March 21, 2016). *Trump questions need for NATO, outlines noninterventionist foreign policy*. Washington Post. Izgūts no: <https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2016/03/21/donald-trump-reveals-foreign-policy-team-in-meeting-with-the-washington-post/>

“novecojušo misiju un struktūru,” lai tiktu galā ar “kopīgiem izaicinājumiem, tai skaitā migrāciju un islāma terorismu.”⁶³

Trampa skatījumā ārpolitikā Amerikai, amerikāņiem un Amerikas drošībai ir pirmā prioritāte. Vērtību un ideālisma komponente ASV ārpolitikā nav tik svarīga. Trampam nav saprotama ASV “humanitārā” ārpolitika, ja vienā brīdī humanitāru mērķu vārdā “mēs bombardējam Lībiju un atbrīvojamies no diktatora, lai atbalstītu demokrātiju iedzīvotājiem, bet nākamajā dienā mēs noskatāmies, kā iedzīvotāji cieš, kamēr valsts lēnām brūk. [...] Obamas-Klinones intervenču mantojums būs vājums, apjukums un haoss.”⁶⁴ Tramps ir pret jebkādiem centieniem transformēt valstis, “kurām nav nekāda pieredze vai interese kļūt par Rietumnieciskām demokrātijām.” Mēģinājumi atbalstīt demokrātiju Tuvajos Austrumos – Irākā, Afganistānā un citur – ir noveduši pie “haosa un, devuši Islāma valstij telpu, lai augtu un attīstītos.”⁶⁵ Tramps ir ļoti pragmatisks un vērtē stabilitāti augstāk par demokrātiju un nepieciešamību cīnīties pret cilvēktiesību pārkāpumiem. Lībijā “mēs būtu daudz labākā situācijā, ja Kadafi būtu pie varas patlaban.” Sadams Huseins un Kadafi “vismaz nogalināja teroristus” paši. Tramps neatbalsta viņu vadības stilu, bet ASV “nezina, kas notiks,” pēc diktatoru gāšanas. Parasti iestājas “totāls haoss.”⁶⁶ Bez ASV iejaukšanās un kara situācija Tuvajos Austrumos būtu labāka.⁶⁷

Tomēr viena vērtība, ko Tramps vēlas aizstāvēt, ir Rietumu civilizācija. Militāru intervenču vietā nepieciešama “jauna elpa Rietumu vērtībām un institūcijām.” Bet “tā vietā, lai mēģinātu izplatīt ‘universālas vērtības,’ kurās ne visi dalās,” ASV būtu jāstiprina “Rietumu civilizācija,” lai “iedvesmotu pozitīvas reformas visur pasaulē.”⁶⁸ Tramps vēlas karu pret radikālo islāmu un kritizē Obamu un Klintoni, ka viņi, atšķirībā no Džordža V. Buša, vairs nerunā par cīņu pret radikālo islāmu. Viņš to sauc par filozofisku cīņu, bet ir gatavs arī izmantot militāru spēku un sadarboties ar sabiedrotajiem Tuvajos Austrumos, bet tikai ar nosacījumu, ka ASV kaut ko saņems pretī par “visu ko mēs darām priekš

---

⁶³ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁶⁴ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁶⁵ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁶⁶ *Republican Candidates Debate in Houston, Texas*. (February 25, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111634>

⁶⁷ *Republican Candidates Debate in Houston, Texas*. (February 25, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111634>

⁶⁸ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

viņiem.”⁶⁹ Nav skaidrs, cik lielā mērā Trampa uzskatus ietekmē tēzes par civilizāciju sadursmi, bet Rietumu civilizācijas pretstatīšana pārējai pasaulei ir bīstama tendence, kas var novest pie saspīlētām attiecībām ar valstīm, kuras nepieder Rietumu civilizācijai. Par piemēru, arī Krievijas līderi piekrīt civilizācijas sadursmju tēzei un skatās uz pasauli šajās kategorijās.

Tramps uzskata, ka nepieciešams atjaunot ASV bruņotos spēkus, jo pretinieki ASV vairāk nerespektē. “Mūsu bruņoto spēku dominancei jābūt neapstrīdamai.”⁷⁰ Kamēr Krievija un Ķīna attīsta savas militārās spējas, Baraks Obama ir samazinājis militāros tēriņus un ASV bruņotie spēki netiek galā ar visiem izaicinājumiem. Tomēr ārpolitikā bruņoto spēku lomai ir jābūt minimālai. Piemēram, “Tuvajos Austrumos mūsu mērķiem jābūt sakaut teroristus un atbalstīt stabilitāti reģionā, nevis radikālas pārmaiņas.”⁷¹ Tramps nevilcināsies “izmantot bruņotos spēkus, kad nav citas alternatīvas. Bet, ja Amerika cīnās, jācīnās lai uzvarētu. [...] jābūt plānam kā uzvarēt.”⁷² Viņš apgalvo, ka “Atšķirībā no citiem prezidenta amata kandidātiem, karš un agresija nebūs mans pirmais instinkts. [...] piesardzība un atturība ir spēka pazīmes.”⁷³ Lai kā Tramps kritizētu Baraku Obamu, šis izteikums ļoti labi raksturo Obamas īstenoto ārpolitiku un, ja ticam šiem viņa izteikumiem, Trampa ārpolitika būtu vēl piesardzīgāka nekā Obamas.

Par spīti plaši izplatītajam apgalvojumam, ka Tramps pozitīvi vērtē Krievijas prezidenta Vladimira Putina valsts vadības stilu⁷⁴ un atbalsta Krieviju, viņa pozīcija pret Krieviju tomēr ir niansētāka. Tramps apzinās, ka ASV un Krievijas starpā pastāv “nopietnas atšķirības” uzskatos, uz Krieviju jāskatās ar “atvērtām acīm.” Tomēr pēc viņa domām abas valstis “nav neizbēgami pretinieki” un ir nepieciešams sadarboties jautājumos, kur abām valstīm ir līdzīgas intereses, piemēram, cīņā pret radikālā islāma terorismu. ASV izdevīgāk būtu sadarboties ar Krieviju, nevis “tērēt triljonus dolāru.”⁷⁵ Tramps uzskata, ka “šim naidīgu attiecību ciklam jābeidzas” un ir iespējams veidot labākas

⁶⁹ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁷⁰ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁷¹ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁷² Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁷³ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁷⁴ The O'Reilly Factor. (Sep 29, 2015). *Trump on Putin, Russia in Syria: 'If He Wants to Fight ISIS, Let Him Fight ISIS'*. Fox News Insider. Izgūts no: <http://insider.foxnews.com/2015/09/29/donald-trump-putin-russia-syria-if-he-wants-fight-isis-let-him-fight-isis>

⁷⁵ *Republican Candidates Debate in Detroit, Michigan*. (March 3, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111711>

attiecības ar Krieviju “no spēka pozīcijām.”⁷⁶ Tramps runā par divām iespējām: nekonkrēta “izdevīga darījuma” noslēgšanu ar Krieviju vai arī “aiziešanu no sarunu galda.”⁷⁷

Četru prezidenta kandidātu vidū, Trampa izteikumi par Krieviju ir nesalīdzināmi labvēlīgāki Krievijai, tādēļ arī Krievijā gan sabiedrības, gan Krievijas politiķu vidū Tramps ir populārs.⁷⁸ Krievija ir vienīgā no G20 valstīm, kurā Trampa reitings pārspēj citus kandidātus.⁷⁹ Tomēr, neskatoties uz šiem izteikumiem, Tramps ir publiski pateicis, ka aizstāvēs Igauniju un citas jaunās NATO dalībvalstis NATO līguma piektā panta ietvaros. To sakot, viņš gan uzreiz arī atgādināja, ka ASV sabiedrotie netērē pietiekoši aizsardzībai.⁸⁰

Trampa pretrunīgie, vienlaikus agresīvie un izolacioniskie ārpolitikas uzskati ir izpelnījušies plašu kritiku Republikāņu vidū. Martā tika publicēta 121 Republikāņu ārpolitikas eksperta parakstīta vēstule, kurā viņi kritizēja Trampa spējas vadīt ASV ārpolitiku, nosodīja Trampa ārpolitikas uzskatus un atteicās viņu atbalstīt. Viņi kritizē Trampa atbalstu spīdzināšanas metožu izmantošanai, vēmi uzbrukt teroristu ģimenēm, kas ir pretrunā ar ASV vērtībām un likumdošanu.⁸¹ Viņi nosoda Trampa vēlmi uzsākt agresīvu tirdzniecības karu ar Ķīnu, ASV dzīvojošo musulmaņu demonizēšanu, diktatoru, arī Putina, apbrīnošanu. Pēc ekspertu domām, Trampa ārpolitikas uzskati ir pretrunīgi, “svārstoties no izolacionisma uz militāru avantūrisku viena teikuma laikā.” Tramps “padarītu Ameriku mazāk drošu un pasliktinātu mūsu pozīciju pasaulē.”⁸² Uz šo kritiku Tramps atbildēja sev ierastajā bērnišķīgajā manierē ar personīgu pretuzbrukumu, ka viņš ir atvērts jaunām un drosmīgām idejām un nevēlas strādāt ar ekspertiem, “kuriem ir perfekta karjeras, bet maz panākumu, ja neskaita atbildību par ilgstoši neveiksmīgu politiku un

---

⁷⁶ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁷⁷ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁷⁸ Fred Pleitgen. (April 29, 2016). *Donald Trump's foreign policy speech earns praise in Russia*. CNN. Izgūts no: <http://edition.cnn.com/2016/04/28/politics/donald-trump-russia-putin/index.html>

⁷⁹ *Donald Trump top pick for US President... in Russia*. (April, 2016). YouGov. Izgūts no: <https://today.yougov.com/news/2016/04/18/donald-trump-top-pick-us-president-russia/>

⁸⁰ *Trump on defending Estonia: Would fulfill NATO obligation, but defending allies expensive and US contributes too much*. (29.03.2016). Estonian Public Broadcasting. Izgūts no: <http://news.err.ee/v/news/7f936439-cf6e-4e67-b24c-67047473119c/trump-on-defending-estonia-would-fulfill-nato-obligation-but-defending-allies-expensive-and-us-contributes-too-much>

⁸¹ Wotr Staff. (March 2, 2016). *Open Letter on Donald Trump from GOP National Security Leaders*. War on the Rocks. Izgūts no: <http://warontherocks.com/2016/03/open-letter-on-donald-trump-from-gop-national-security-leaders/>

⁸² Wotr Staff. (March 2, 2016). *Open Letter on Donald Trump from GOP National Security Leaders*. War on the Rocks. Izgūts no: <http://warontherocks.com/2016/03/open-letter-on-donald-trump-from-gop-national-security-leaders/>

atkārotiem zaudējumiem karos.”⁸³ Interesanti, kāda būtu prezidenta Donalda Trampa atbilde uz kritiku, ko viņš kā ASV prezidents neizbēgami saņemtu no Ķīnas vai Krievijas vadītājiem?

Bērnij Sanderss: Amerikāņu dzīvības ir svarīgākas kā tāli konflikti

*Savienotās Valstis nevar visu izdarīt vienas. Mēs nevaram būt globālais policists.*⁸⁴

- Bērnij Sanderss

Bērnij Sanderss ir Demokrātu partijas Kongresa senators no Vermontas štata ar ilgstošu pieredzi ASV iekšpolitikā. Sanders, līdzīgi Trampam, uzskata, ka ASV iedzīvotāju labklājībai ir jābūt pirmajā vietā, bet Sanderss aizstāv vidusmēra amerikāņus, nevis ekonomisko eliti: „ir laiks mums visiem dzīvot cerību un iespēju valstī. Nevis dažiem – visiem.”⁸⁵ Savu platformu Sanderss sauc par demokrātisko sociālismu un vēlas ASV transformēt Skandināvijas virzienā: nodrošināt lielāku vienlīdzību, piemēram, bezmaksas veselības aprūpi un izglītību, visiem. Sandersam tāpat kā Trampam, nav pieredzes ārpolitikas jautājumos, taču atšķirībā no Trampa, Sanderss savā kampaņā daudz mazāk runā par ārpolitiku. Kad viņš runā, viņš arī ir izolacionists un vēlas samazināt ASV globālo lomu.

Pēc Bērnja Sandersa ieskatiem ASV būtu jāspēlē mazāka loma pasaulē, jāsamazina militārie tēriņi un savu bruņoto spēku klātbūtne visā pasaulē.⁸⁶ Investīcijām ASV infrastruktūrā, sabiedrībā, nākotnē būtu jābūt ASV prioritātei, nevis dārgu intervenču citās valstīs apmaksāšana. Visu ASV iedzīvotāju, tai skaitā arī karavīru dzīvību, aizsargāšanai būtu jābūt pirmajai ārpolitikas prioritātei.⁸⁷ Pasaules valstīm pašām būtu jātiek galā ar starptautiskajām problēmām, kas tās skar. ASV jāsamazina sava vadoša loma pasaulē, jo tā ļauj citām valstīm pašām taupīt uz ASV drošības garantiju rēķina.⁸⁸

Sadarbība ar sabiedrotajiem ir priekšnoteikums globālu problēmu risināšanā. Unilaterāla rīcība nenes augļus, nepieciešamas pēc iespējas plašākas koalīcijas ar ASV

---

⁸³ Donald Trump. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech*. Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁸⁴ *Democratic Candidates Debate in Durham, New Hampshire*. (February 4, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111471>

⁸⁵ *Senator Bernie Sanders on Democratic Socialism in the United States*. (November 19, 2015). Bernie 2016. Izgūts no: <https://berniesanders.com/democratic-socialism-in-the-united-states/>

⁸⁶ *Bernie Sanders 2016 Democratic Candidate: Defense*. (2016). Council on Foreign Relations. Izgūts no: <http://www.cfr.org/campaign2016/bernie-sanders/on-defense>

⁸⁷ *Democratic Candidates Debate in Milwaukee, Wisconsin*. (February 11, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111520>

⁸⁸ *Bernie Sanders 2016 Democratic Candidate: Defense*. (2016). Council on Foreign Relations. Izgūts no: <http://www.cfr.org/campaign2016/bernie-sanders/on-defense>

sabiedrotajiem,⁸⁹ kuriem pašiem būtu jārisina savas problēmas. Sanderss ir runājis par jaunas organizācijas, kas būtu līdzīga NATO, nepieciešamību 21. gadsimta izaicinājumu risināšanai. Šajā organizācija būtu jāiekļauj gan demokrātiskas, gan autoritāras valstis, un valstīm, kuras konkrētā problēma skar visnopietnāk, būtu jāiznes cīņas smagums. Piemēram, musulmaņu valstīm būtu jābūt pirmajām cīņā pret Islāma valsti, lai sekmīgi varētu atrisināt radikālā islāma radītos draudus un tā cēloņus pašā saknē. Šajā organizācijā būtu jāiekļauj arī Krievija.⁹⁰ Nav gan skaidrs, kā šāda organizācija izskatītos praksē un kāda atšķirība šai organizācijai būtu no ANO.

Tomēr, tāpat kā Tramps, Sanderss kritizē Eiropas valstis par nevēlēšanos maksāt savu artavu NATO un savā drošībā. ASV ar savu aizsardzības budžetu apmaksā Eiropas drošību un ļauj Francijai un citām Eiropas valstīm ietaupīt uz aizsardzības tēriņu rēķina. Ja ASV neapmaksātu Eiropas valstu drošību, tad ASV varētu atļauties labu veselības aprūpes sistēmu un bezmaksas izglītību, tāpat kā Eiropas valstīs.⁹¹ Sanderss un arī Tramps ir daudz kritiskāki par Eiropas valstu mazajiem aizsardzības budžetiem, kā ASV prezidenti līdz šim. Viņi uzstāj, ka Eiropas problēmas nav ASV prioritāte. ES ir spējīga pati ar tām tik galā un Eiropai ir jāmaksā vairāk pašai par savu drošību.

Vērtību aspektā Bērnijš Sanderss aizstāv pragmatisku ASV ārpolitiku, kur pirmajai prioritātei būtu jābūt ASV iedzīvotāju aizsargāšanai. Demokrātijas vērtību aizsargāšana, sadarbība ar sabiedrotajiem ir svarīga, bet tikai tik ilgi, kamēr tā ir cieši saistīta ar ASV valsts interesēm. ASV karavīriem nebūtu jāiet bojā nebeidzamā karadarbībā Tuvajos Austrumos.⁹² Sanderss neatbalsta režīma maiņu autoritārās valstīs, izmantojot ASV bruņotos spēkus, jo nav iespējams paredzēt sekas. Ar autoritāru valstu diktatoriem nevajag sadarboties, Kādafi un Huseins bija “brutāli, slepkavnieciski noziedznieki.” Taču Irākas un Lībijas piemērs rāda, ka no intervences citās valstīs neved pie labiem rezultātiem.⁹³ Tajā pašā laikā Sanderss ir atbalstījis un vēl arvien atbalsta ASV militāro spēku izmantošanu, lai novērstu humanitārās katastrofas. Viņš, piemēram, atbalstīja ASV spēku izmantošanu, lai apturētu etnisko tīrīšanu Kosovā.⁹⁴

---

⁸⁹ *Democratic Candidates Debate in Las Vegas, Nevada*. (October 13, 2015). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=110903>

⁹⁰ *Senator Bernie Sanders on Democratic Socialism in the United States*. (November 19, 2015). Bernie 2016. Izgūts no: <https://berniesanders.com/democratic-socialism-in-the-united-states/>

⁹¹ *Democratic Candidates Debate in Brooklyn, New York*. (April 14, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=116995>

⁹² *Democratic Candidates Debate in Milwaukee, Wisconsin*. (February 11, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111520>

⁹³ *Democratic Candidates Debate in Brooklyn, New York*. (April 14, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=116995>

⁹⁴ *Democratic Candidates Debate in Las Vegas, Nevada*. (October 13, 2015). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=110903>

Sandersa prezidentūras pirmā prioritāte būtu atjaunot “ASV spēku mājās,” nevis iesaistīties “bezatbildīgos piedzīvojumos citās valstīs. [...] apšaubāmās kaujās bez redzamām beigām.”⁹⁵ ASV “nevar būt globālais policists,”⁹⁶ bruņoto spēku un militāru intervenču loma ASV ārpolitikā ir jāmazina. Sarežģītu globālu problēmu risināšanā ASV ir jāsadarbojas ar citām valstīm, jāveic “nopietnas starptautiskas diskusijas, kā rīkoties, bet spēkam būtu jābūt pēdējai iespējai, ko mēs lietojam.”⁹⁷ Šī ārpolitikas komponente ir līdzīga Trampa uzskatiem, tomēr atšķirībā no Trampa, Sanderss nevēlas palielināt ASV aizsardzības izdevumus.

Tikai humanitāras intervences un gadījumi, kad ASV vai ASV sabiedrotie ir tieši apdraudēti, būtu vienīgie gadījumi, kuros ASV būtu jāizmanto militārs spēks.⁹⁸ Sanderss vēsturiski ir atbalstījis bruņoto spēku izmantošanu etniskās tīrīšanas apturēšanai Kosovā un karu Afganistānā, lai sodītu Osama bin Ladenu par veikto teroraktu pret ASV. Sanderss krasi iestājās pret Irākas karu gan 1991., gan 2003. gadā.⁹⁹ Viņš ir arī atšķirībā no Trampa iestājies pret ASV spēku izmantošanu cīņā pret Islāma valsti: “Es esmu pret ASV sauszemes karaspēka nosūtīšanu vēl vienā asiņainā karā Tuvajos Austrumos. [...] Tuvo Austrumu valstīm jāizmanto savi bruņotie spēki vairāk, jāuzņemas vairāk atbildības par stabilitāti savā reģionā.”¹⁰⁰ Cīņu pret Islāma valstij būtu jāizcīna reģiona valstīm ar ASV un sabiedroto atbalstu.¹⁰¹

Skatoties uz Austrumeiropu, vēsturiski Sanderss bija pret NATO paplašināšanos, konkrēti pret Baltijas valstu uzņemšanu NATO. Sanderss 1997. gada Kongresā argumentēja: “ja mēs [ASV] jebkad domāsim par Baltijas valstu pievienošanu NATO, mums būtu jāpārbauda savas galvas.” Tā kā “Aukstais Karš ir beidzies, kādēļ mēs [ASV] militāri provocējam Krieviju” ar Baltijas valstu uzņemšanu? ASV no šīs “NATO

---

⁹⁵ *Senator Bernie Sanders on Democratic Socialism in the United States*. (November 19, 2015). Bernie 2016. Izgūts no: <https://berniesanders.com/democratic-socialism-in-the-united-states/>

⁹⁶ *Democratic Candidates Debate in Durham, New Hampshire*. (February 4, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=111471>

⁹⁷ *The Ed Show for Monday, March 3, 2014*. (March 4, 2014). MSNBC News. Izgūts no: http://www.nbcnews.com/id/54574433/ns/msnbc-the_ed_show/t/ed-show-monday-march/#.VbmbffIVhBc

⁹⁸ *Democratic Candidates Debate in Las Vegas, Nevada*. (October 13, 2015). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=110903>

⁹⁹ *Bernie Sanders 2016 Democratic Candidate: Defense*. (2016). Council on Foreign Relations. Izgūts no: <http://www.cfr.org/campaign2016/bernie-sanders/on-defense>

¹⁰⁰ *Sanders Statement on War Powers Resolution*. (February 11, 2015). Bernie Sanders. United States Senator for Vermont. Izgūts no: <http://www.sanders.senate.gov/newsroom/press-releases/sanders-statement-on-war-powers-resolution>

¹⁰¹ *Senator Bernie Sanders on Democratic Socialism in the United States*. (November 19, 2015). Bernie 2016. Izgūts no: <https://berniesanders.com/democratic-socialism-in-the-united-states/>

ekspansijas neko neiegūs, tikai rēķinu.”¹⁰² Neskatoties uz šiem izteikumiem, pēc Krievijas agresijas Ukrainā, Sanderss atbalstīja ASV sankcijas pret Krieviju un uzstāja, ka “Visai pasaulei ir jāiestājas pret Putinu.”¹⁰³ Tomēr pēc viņa domām vienlaikus ir jācenšas ar Krieviju “attīstīt pozitīvas attiecības” un vienlaikus ir arī “jāstrādā ar NATO, lai aizsargātu Austrumeiropu no jebkādas Krievijas agresijas.”¹⁰⁴ Jāizmanto sankcijas un citas iespēja, bet ASV nesāks karu un “neupurēs jaunu cilvēku dzīves.”¹⁰⁵ Nav gan skaidrs, vai Sanderss to domāja par Ukrainu, vai Krievijas plašākas agresijas pret NATO gadījumā. Tomēr ir riskanti, ja ASV prezidents ierobežo ASV ārpolitikā pieejamos instrumentus, publiski atsakās no militāra spēka izmantošanas. Prezidenta Obamas kritiķi jau ilgstoši viņu kritizē, ka viņa it kā vājā ārpolitika, ir padarījusi Krieviju agresīvāku. Ja viņiem ir taisnība, kā Krievija uztvers ASV prezidenta paziņojumu par atteikšanos lietot militāru spēku pret Krieviju Austrumeiropā?

Teds Krūzs: Par jaunu jāiededz Amerikas brīvības lāpa

*Kas ir labs Amerikai, ir labs pasaulei.*¹⁰⁶

- Teds Krūzs

Trampa galvenais sāncensis Republikāņu partijas iekšējā prezidenta amata kandidāta nominācijas cīņā bija senators no Teksasas Teds Krūzs. Krūzs ir klasisks Republikānis. Vanags, kurš atbalsta spēcīgu un izlēmīgu ASV ārpolitiku un uzskata, ka ASV būtu jāspēlē lielāka loma pasaulē, vēl vairāk nekā Hilarija Klintone. Tāpat kā Tramps un citi republikāņi viņš ir kritisks pret Baraka Obamas prezidentūru. Krūzs Obamu raksturo kā „vāju Demokrātu prezidentu, kurš grauj bruņotos spēkus, vājina mūsu [ASV] gatavību, vājina respektu [pret ASV] pasaulē.”¹⁰⁷ Krūzs uzskata, ka, “lai saglabātu mūsu valsti, mums nepieciešams rādīt līderību globālā mērogā, nevis izolēties no pasaules.”¹⁰⁸

¹⁰² Congressional Record. (June 10, 1997). *Extensions of Remarks*. United States Government Publishing Office. Izgūts no: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CREC-1997-06-10/pdf/CREC-1997-06-10-pt1-PgE1159-6.pdf#page=1>

¹⁰³ *Sanctions on Russia*. (March 17, 2014). Bernie Sanders. United States Senator for Vermont. Izgūts no: <http://www.sanders.senate.gov/newsroom/recent-business/sanctions-on-russia>

¹⁰⁴ *Democratic Candidates Debate in Milwaukee, Wisconsin*. (February 11, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111520>

¹⁰⁵ *Sanctions on Russia*. (March 17, 2014). Bernie Sanders. United States Senator for Vermont. Izgūts no: <http://www.sanders.senate.gov/newsroom/recent-business/sanctions-on-russia>

¹⁰⁶ *Defend Our Nation Secure America*. Cruz for President. Izgūts no: <https://www.tedcruz.org/issues/defend-our-nation/>

¹⁰⁷ *Republican Candidates Debate in Miami, Florida*. (March 10, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=115148>

¹⁰⁸ *Defend Our Nation Secure America*. Cruz for President. Izgūts no: <https://www.tedcruz.org/issues/defend-our-nation/>

Sabiedrotie uzskata, ka uz ASV vairs nevar paļauties, tādēļ Krūzs spēcīgi nostāsies sabiedroto pusē un atjaunos ASV partnerības visur pasaulē. Krūzs noliedz jebkādu pragmatisku sadarbošanos ar autoritārām valstīm, kuras ir sevi pretnostatījušas ASV. Krūzs pārtrauktu diplomātiskās attiecības ar Kubu un pārskatītu attiecības ar Irānu, jo ASV „nevajadzētu ļaut miljardiem dolāru iet uz valstīm, kuras mūs ienīst.. un ļaut izmantot šos miljardus dolāru, lai mēģinātu mūs nogalināt.”¹⁰⁹ Krūzs aktīvi atbalsta NATO aliansi un ir atkārtoti kritizējis Donaldu Trampu par viņa vēlmi izolēties no Eiropas. Šāda kļūdaina politika, saskaņā ar Krūzu, būtu “Putina liela uzvara.”¹¹⁰ Sadarbība un atbalsts NATO spēlētu lielu lomu Krūza prezidentūrā: “Mums spēcīgi jāaizsargā savi sabiedrotie un intereses”¹¹¹

Pēc Krūza uzskatiem, ārpolitikā ASV pārstāv universālas, globālas intereses: “kas ir labs Amerikai, ir labs pasaulei.”¹¹² ASV ārpolitikas mērķis ir iedvesmot citas valstis un cilvēkus, nevis realizēt tikai ASV valsts intereses. “Amerikas Savienotās Valstis ir unikāla valsts. Valsts, kurai citas valstis vēlas līdzināties. Mums jābūt kā spožai bākai, rādot, ko cilvēki, izbaudot brīvo tirgu un brīvu valsts pārvaldi, var sasniegt.”¹¹³ Demokrātija, cilvēktiesības un citas vērtības ir spēcīgas ASV ārpolitikas komponentes, jo “kad ASV neaizstāv brīvību, tirāni to pamana” un kļūst agresīvi.¹¹⁴ Tomēr Krūza pozīcija ir sarežģītāka par aklu atbalstu demokrātijas eksportam. Krūzs ir Kritizējis Obamu un Klintoni par atbalstu režīmu maiņai un centieniem demokratizēt un par jaunu uzbūvēt svešas valstis.¹¹⁵ Krūzs vēlas sakaut Islāma valsti, bet tad likt ASV spēkiem ātri atstāt Sīriju.¹¹⁶ Krūzs vēlas aizstāvēt demokrātiju un citas liberālās vērtības pasaulē, bet viņš ne tuvu nav kā Džordžs Bušs, kura prezidentūrā šīs vērtības, it īpaši demokrātijas veicināšana visur pasaulē, bieži vien noteica ASV ārpolitiku. Krūzs vēlas izmantot ASV vērtības un ideālus, lai iedvesmotu un motivētu pārējo pasauli.

¹⁰⁹ *Republican Candidates Debate in Miami, Florida*. (March 10, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=115148>

¹¹⁰ Kristina Petesron. (Mar 22, 2016). *Ted Cruz Attacks Donald Trump's Stance on U.S. Involvement in NATO*. Wall Street Journal. Izgūts no: <http://blogs.wsj.com/washwire/2016/03/22/ted-cruz-attacks-donald-trumps-stance-on-u-s-involvement-in-nato/>

¹¹¹ *Defend Our Nation Secure America*. Cruz for President. Izgūts no: <https://www.tedcruz.org/issues/defend-our-nation/>

¹¹² *Defend Our Nation Secure America*. Cruz for President. Izgūts no: <https://www.tedcruz.org/issues/defend-our-nation/>

¹¹³ *Defend Our Nation Secure America*. Cruz for President. Izgūts no: <https://www.tedcruz.org/issues/defend-our-nation/>

¹¹⁴ Barbara Boland. (March 10, 2014). *Sen. Ted Cruz: 'Putin Is a KGB Thug'*. CNSNEWS. Izgūts no: <http://www.cnsnews.com/mrctv-blog/barbara-boland/sen-ted-cruz-putin-kgb-thug>

¹¹⁵ *Republican Candidates Debate in Greenville, South Carolina*. (February 13, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=111500>

¹¹⁶ *Republican Candidates Debate in Manchester, New Hampshire*. (February 6, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucs.edu/ws/index.php?pid=111472>

Krūzs ir klasisks republikāņu vanags, kurš vēlas palielināt izdevumus aizsardzībai un redzēt izlēmīgu, militarizētu ārpolitiku. Pēc viņa domām, tā kā Obama ir vājinājis ASV kaujas spējas,¹¹⁷ ir nepieciešams „atjaunot bruņotos spēkus, lai tie būtu spēcīgākie kaujas spēki visā pasaulē.”¹¹⁸ ASV ārpolitikai ir jābūt spēcīgai un izlēmīgai: „ir jādara viss, kas ir nepieciešams, lai absolūti sakautu Islāma valsti.” Tai skaitā jāizmanto „jebkādi” sauszemes spēki, kas nepieciešami, lai paveiktu šo misiju.¹¹⁹ Tieši tāpat pret Krieviju ir nepieciešams vērst militarizētu, izlēmīgu un spēcīgu ASV ārpolitiku Eiropā. ASV prezidenta kandidātu vidū Teds Krūzs atbalsta visaktīvāko un militarizētāko ASV ārpolitiku.

Baraks Obama Krūza skatījumā ir vājš prezidents, kurš ir bijis pārāk neieinteresēts Eiropā un tādejādi devis stimulu Krievijai kļūt agresīvai. ASV vajadzēja daudz spēcīgāk aizstāvēt Ukrainu pret Krievijas agresiju.¹²⁰ Krūzs bija līdz-sponsors Senāta rezolūcijai, kurā tika nosodīta Krievijas militārā agresija Ukrainā, un ir pat atbalstījis letāla bruņojuma piegādi Ukrainai.¹²¹ Krūzs atbalsta arī plašākas sankcijas pret Krieviju, ieskaitot sankcijas pret enerģijas sektoru un finanšu sektoru. Krūzs vēlas izvietot pretraķešu sistēmas Austrumeiropā, kā arī eksportēt sašķidrināto gāzi uz Eiropu, lai samazinātu tās atkarību no Krievijas piegādēm.¹²² Krūzs Putinu sauc par “tirānu,” “VDK izsitēju” un domā, ka vienīgais, ko šādi cilvēki saprot, ir spēks.¹²³ Krūzs, vel vairāk nekā Hilarija Klintone, vēlas dot spēcīgu, visaptverošu un militarizētu atbildi Krievijas draudiem Austrumeiropai.

---

¹¹⁷ *Republican Candidates Debate in Miami, Florida*. (March 10, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=115148>

¹¹⁸ *Republican Candidates Debate in Detroit, Michigan*. (March 3, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111711>

¹¹⁹ *Republican Candidates Debate in Miami, Florida*. (March 10, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=115148>

¹²⁰ Barbara Boland. (March 10, 2014). *Sen. Ted Cruz: 'Putin Is a KGB Thug'*. CNSNEWS. Izgūts no: <http://www.cnsnews.com/mrctv-blog/barbara-boland/sen-ted-cruz-putin-kgb-thug>

¹²¹ Fox News Politics (February 08, 2015). *Cruz pushes for US to arm Ukraine, as European leaders push for cease-fire*. Fox News. Izgūts no: <http://www.foxnews.com/politics/2015/02/08/cruz-pushes-for-us-to-arm-ukraine-plan-opposed-by-germany-ahead-possible-peace.html>

¹²² Chris Wallace. (July 20, 2014). *Kerry addresses Russia-Ukraine standoff, Israel's Gaza offensive; Sens. Menendez, Corker discuss MH17 crash; Sen. Ted Cruz crafts border bill*. Fox News Sunday. Izgūts no: <http://www.foxnews.com/on-air/fox-news-sunday-chris-wallace/2014/07/20/kerry-addresses-russia-ukraine-standoff-israels-gaza-offensive-sens-menendez-corker#p/v/3686750411001>

¹²³ Barbara Boland. (March 10, 2014). *Sen. Ted Cruz: 'Putin Is a KGB Thug'*. CNSNEWS. Izgūts no: <http://www.cnsnews.com/mrctv-blog/barbara-boland/sen-ted-cruz-putin-kgb-thug>

Secinājumi

Salīdzinot četru ASV prezidenta amata kandidātu ārpolitikas platformas, balstoties rakstā izmantotajā ārpolitikas spektra klasifikācijā, kandidātus var sadalīt divās grupās. Demokrāte Hilarija Klintone un Republikānis Teds Krūzs vēlas, lai ASV pasaulē ieņem vadošo lomu, ir spēcīgs balsts saviem sabiedrotajiem, ar kuriem ASV ir nepieciešams sadarboties, lai risinātu globālās problēmas. Abi kandidāti uzskata, ka demokrātijai, cilvēktiesībām un citām vērtībām ir jāieņem aktīva loma ASV ārpolitikā, tomēr abi kandidāti nevēlas, lai vērtības diktē ASV ārpolitiku, kā Džordža V. Buša prezidentūrā. Krūza atšķirība no Klintones ir, ka viņš nevēlas sadarboties ar diktatoriem ārpolitikā, kamēr Klintone būtu gatava sadarboties gadījumā, ja intereses sakrīt un ASV no tā var iegūt. Krūzs arī vēlas militarizētu ārpolitiku, izmantot aktīvi bruņotos spēkus, lai risinātu globālās problēmas, piemēram, sakautu Islāma valsti ar sauszemes karaspēku. Klintone ir kritiskāka pret militāra spēka lietošanu un uzsver, ka viņa vēlas izmantot visplašāko ārpolitikas instrumentu klāstu ASV interešu sasniegšanai.

Republikāņa Donalda Trampa vai Demokrāta Bērnija Sandersa uzvara ASV prezidenta vēlēšanās var pavērst ASV ārpolitikas kursu izolacionisma virzienā. Abi kandidāti uzskata, ka ASV globālā loma ir jāsamazina. ASV sabiedrotie nemaksā pietiekami par drošību, viņiem ir nepieciešams pašiem parūpēties par saviem drošības izaicinājumiem, nevis izmantot ASV bruņoto spēku vairogu. Abi kandidāti uzskata, ka ASV nav jācenšas mainīt politiskos režīmus nedemokrātiskās valstīs. Tomēr Sanderss nevēlas sadarboties ar diktatoriem, kamēr Tramps ir gatavs ar viņiem vienoties, kur tas ir ASV interesēs. Abi kandidāti vēlas samazināt ASV bruņoto spēku lomu pasaulē un uzskata, ka ASV bruņoto spēku pirmā prioritāte ir aizstāvēt ASV teritoriju. Kamēr Sanderss vēlas samazināt aizsardzības izdevumus, Tramps vēlas tos palielināt, lai ar militāro varenību motivētu gan ASV pretiniekus, gan sabiedrotos rīkoties pēc ASV ieskatiem.

Reaģējot uz Krievijas agresiju Ukrainā, Austrumeiropa ir atgriezusies ASV ārpolitikas un drošības politikas prioritāšu augšgalā. Katrs ASV prezidenta amata kandidāts ir runājis par to, kādai būtu jābūt ASV ārpolitikai šajā reģionā. Attiecībās ar Krieviju un NATO sabiedrotajiem ASV prezidenta kandidāti piedāvā divus krasi atšķirīgus ASV ārpolitikas ceļus, kuri katrs atstātu atšķirīgu ietekmi uz Eiropu un arī Latviju. Klintone un Krūzs būtu izdevīgāki Baltijas valstīm. Abi prezidenta amata kandidāti ir ļoti kritiski pret Krievijas ārpolitiku un vēlas paplašināt ASV lomu un drošības garantijas

NATO Austrumu dalībvalstīm. Krūzs, kā jau klasisks Republikāņu vanags, ieņēma visagresīvāko nostāju pret Krieviju ASV prezidenta amata kandidātu vidū.

Iespējamo attiecību ar Krieviju spektra otrā galā ir Donalda Trampa un Bērnija Sandersa izolacionistiskie uzskati, kas raisa bažas no Austrumeiropas un Latvijas skatupunkta. No visiem ASV prezidenta amata kandidātiem, Tramps ir vispozitīvāk noskaņots uzturēt labas attiecības ar Krieviju. Tramps runā par iespēju noslēgt nekonkrētu vienošanos ar Krieviju. Sanderss ir kritiskāks pret Putinu un ir atbalstījis sankcijas pret Krieviju, tomēr viņš vēsturiski ir bijis pret Baltijas valstu iekļaušanu NATO un nevēlas izmantot militāru spēku ārpolitikā un arī attiecībās ar Krieviju. Abi kandidāti, it īpaši Tramps, ir kritiski pret NATO valstu nevēlēšanos tērēt pietiekamus līdzekļus savai drošībai. Šādi uzskati raisa pamatotu satraukumu Austrumeiropas valstīs.

Tomēr šīs prezidenta amata kandidātu vēlēšanu platformas ir jāvērtē piesardzīgi. Vēsturiski ASV ir bijuši gadījumi, kad reālā politiskā situācija pēc ievēlēšanas liek prezidentam radikāli mainīt savu ārpolitikas vīziju. Pēdējā laika visievērojamākās atšķirības ir bijušas redzamas Džordža V. Buša uzskatos par ārpolitiku vēlēšanu laikā un pēc 2001. gada 11. septembra terora aktiem. Džordžs Bušs savas pirmsvēlēšanu kampaņas laikā kritizēja Bilu Clintonu par pārlietu aktīvu ASV ārpolitiku. Savās vēlēšanu kampaņas runās viņš uzstāja, ka ASV bruņoto spēku “neskaitāma, bezmērķīga un nebeidzama izvietošana” tos ir vājinājusi.¹²⁴ Debatēs ar Alu Goru Bušs argumentēja, ka tā nav “ASV loma ieiet [svešā] valstī un teikt, ‘Mēs darām to šādi un jums arī tā vajadzētu’.”¹²⁵ Savā inaugurācijas runā Bušs teica, ka ASV pārējai pasaulei “rādīs mērķus, bet nebūs iedomīga.”¹²⁶ Tomēr 2001. gada 11. septembra terora akti lika viņa uzskatiem par ārpolitiku kardināli mainīties, jo bija nepieciešama spēcīga un izlēmīga atbilde šiem teroristu uzbrukumiem. Bija nepieciešams parādīt pārējai pasaulei, ka terors nav nekādā mērā mazinājis ASV varu, lomu pasaulē un ASV spēju izvietot militāros spēkus ārpus tās robežām. Atšķirībā no vēlēšanu kampaņas retorikas, Džordža V. Buša ārpolitika bija aktīva, militarizēta un uzsvēra aktīvu atbalstu demokrātijai visā pasaulē. Tā kā starptautiskajā sistēmā notiekošais un arī iekšpolitika spēcīgi ietekmē ārpolitiku, vēlēšanu kampaņas laikā teiktais ne obligāti noteiks, kāda būs ASV ārpolitika.

---

¹²⁴ George W. Bush. (23 September, 1999). *A Period of Consequences*. Federation of American Scientists. Izgūts no: http://fas.org/spp/starwars/program/news99/92399_defense.htm

¹²⁵ George W. Bush. (11 October, 2000). *Presidential Debate in Winston-Salem, North Carolina*. The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=29419>

¹²⁶ George W. Bush. (20 January, 2001). *Inaugural Address*. The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=25853>

Turklāt, lai gan ASV prezidenta vēlēšanu rezultāts šoruden definēs, kādas būs ilgtermiņa ASV attiecības ar Krieviju un NATO, īstermiņā ASV klātbūtne Austrumeiropā 2017. gadā tiks nocementēta. ASV Kongress jau ir apstiprinājis ASV aizsardzības budžeta Eiropai četrkāāršošanu 2017. gadā no 789 miljoniem ASV dolāru uz 3.4 miljardiem ASV dolāru papildus ieroču un aprīkojuma izvietošanai Eiropā.¹²⁷ Lai kādiem uzskatiem par ārpolitiku sekotu nākamais ASV prezidents, 2017. gadā ASV turpinās izvietot smago bruņojumu un uzlabot infrastruktūru Baltijas valstīs, Bulgārijā, Polijā un Rumānijā.¹²⁸ ASV un citas NATO valstis palielinās militāro mācību skaitu Baltijā un izvietos četrus bataljonus, aptuveni 4000 karavīrus Baltijas valstīs un Polijā.¹²⁹ Lēmums par ASV spēku izvešanu no jebkuras teritorijas politiski ir grūti pieņemams; pat izolacioniski noskaņoti kandidāti būs spiesti ar to rēķināties. Tomēr ASV prezidenta vēlēšanu uzvarētājam būs jāmeklē atbildes uz Krievijas radītajiem izaicinājumiem ilgtermiņā. Šeit Donalda Trampa un Bērnija Sandersa uzskati nav tie labvēlīgākie Latvijai un citām valstīm, kuras apdraud Krievija.

---

¹²⁷ Helene Cooper, Mark Landler. (01.02.2016). *U.S. Fortifying Europe's East to Deter Putin*. New York Times. Izgūts no: http://www.nytimes.com/2016/02/02/world/europe/us-fortifying-europes-east-to-deter-putin.html?_r=0

¹²⁸ Office of the Under Secretary of Defense (Comptroller). (February 2016). *European Reassurance Initiative. Department of Defense Budget Fiscal Year (FY) 2017*. Department of Defense. 1., 6., 10., 14., 16.-18.lpp. Izgūts no: http://comptroller.defense.gov/Portals/45/Documents/defbudget/fy2017/FY2017_ERI_J-Book.pdf

¹²⁹ Julian E. Barnes, Anton Troianovski. (April 29, 2006). *NATO Allies Preparing to Put Four Battalions at Eastern Border With Russia*. The Wall Street Journal. Izgūts no: <http://www.wsj.com/articles/nato-allies-preparing-to-put-four-battalions-at-eastern-border-with-russia-1461943315>

Izmantotie avoti

Adams, John Quincy. (July 04, 1821). *Speech on Independence Day*. United States House of Representatives.

Bernie Sanders 2016 Democratic Candidate: Defense. (2016). Council on Foreign Relations. Izgūts no: <http://www.cfr.org/campaign2016/bernie-sanders/on-defense>

Barnes, Julian E., Troianovski, Anton. (April 29, 2006). *NATO Allies Preparing to Put Four Battalions at Eastern Border With Russia*. The Wall Street Journal. Izgūts no: <http://www.wsj.com/articles/nato-allies-preparing-to-put-four-battalions-at-eastern-border-with-russia-1461943315>

Boland, Barbara. (March 10, 2014). *Sen. Ted Cruz: 'Putin Is a KGB Thug'*. CNSNEWS. Izgūts no: <http://www.cnsnews.com/mrctv-blog/barbara-boland/sen-ted-cruz-putin-kgb-thug>

Bush, George W.. (11 October, 2000). *Presidential Debate in Winston-Salem, North Carolina*. The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=29419>

Bush, George W.. (20 January, 2001). *Inaugural Address*. The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=25853>

Bush, George W.. (23 September, 1999). *A Period of Consequences*. Federation of American Scientists. Izgūts no: http://fas.org/spp/starwars/program/news99/92399_defense.htm

Congressional Record. (June 10, 1997). *Extensions of Remarks*. United States Government Publishing Office. Izgūts no: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CREC-1997-06-10/pdf/CREC-1997-06-10-pt1-PgE1159-6.pdf#page=1>

Cooper, Helene., Landler, Mark. (01.02.2016). *U.S. Fortifying Europe's East to Deter Putin*. New York Times. Izgūts no: http://www.nytimes.com/2016/02/02/world/europe/us-fortifying-europes-east-to-deter-putin.html?_r=0

Byler, David. (March 28, 2016). *Will Demographics Sink Donald Trump?* Real Clear Politics. Izgūts no: http://www.realclearpolitics.com/articles/2016/03/28/will_demographics_sink_donald_trump_130095.html

Defend Our Nation Secure America. Cruz for President. Izgūts no: <http://www.tedcruz.org/issues/defend-our-nation/>

Donald Trump 2016 Republican Candidate: Defense. (2016). Council on Foreign Relations. Izgūts no: <http://www.cfr.org/campaign2016/#/donald-trump/on-defense>

Donald Trump top pick for US President... in Russia. (April, 2016). YouGov. Izgūts no: <https://today.yougov.com/news/2016/04/18/donald-trump-top-pick-us-president-russia/>

Hillary Clinton 2016 Democratic Candidate: Russia. (2016). Council on Foreign Relations. Izgūts no: <http://www.cfr.org/campaign2016/#/hillary-clinton/on-russia>

Clinton, Hilary R.. (2013). *Hard Choices*. Simon & Schuster.

Donnelly, Thomas. (September, 2000). *Rebuilding America's Defenses: Strategy, Forces and Resources for a New Century*. "A Report of Project for the New American Century.

Democratic Candidates Debate in Brooklyn, New York. (April 14, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=116995>

Democratic Candidates Debate in Durham, New Hampshire. (February 4, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111471>

Democratic Candidates Debate in Las Vegas, Nevada. (October 13, 2015). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=110903>

Democratic Candidates Debate in Milwaukee, Wisconsin. (February 11, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111520>

Finnemore, Martha. Constructing Norms of Humanitarian Intervention. In Ed. Peter J. Katzenstein. (1996). *The Culture of National Security*. Columbia University Press.

Fox News Politics. (February 08, 2015). *Cruz pushes for US to arm Ukraine, as European leaders push for cease-fire*. Fox News. Izgūts no: <http://www.foxnews.com/politics/2015/02/08/cruz-pushes-for-us-to-arm-ukraine-plan-opposed-by-germany-ahead-possible-peace.html>

Fukuyama, Francis. (February 19, 2006). After Neoconservatism. *New York Times*.

Goldberg, Jeffrey. (August 10, 2014). Hillary Clinton: 'Failure' to Help Syrian Rebels Led to the Rise of ISIS. *The Atlantic*. Izgūts no: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2014/08/hillary-clinton-failure-to-help-syrian-rebels-led-to-the-rise-of-isis/375832/>

Hattem, Julian. (April 27, 2016). Trump address gets mixed reaction from GOP. *The Hill*. Izgūts no: <http://thehill.com/policy/national-security/277892-trump-address-has-mixed-reception-with-gop>

Huntington, Samuel P.. (Spring 1993). *Why International Primacy Matters*. International Security, Vol. 17, No 4.

Ikenberry, John G. Stephen Walt. (2007). Offshore Balancing or International Institutions? The Way Forward for U.S. Foreign Policy. *Brown Journal of World Affairs*, Vol.14, No.1.

Jentleson, Bruce W. (Winter, 2003-04). Tough Love Multilateralism. *The Washington Quarterly*.

Krauthammer, Charles. (Winter, 2002/2003). The Unipolar Moment Revisited. *The National Interest*.

Layne, Christopher. (1997). From Preponderance to Offshore Balancing: America's Future Grand Strategy. *International Security*, Vol. 22, No.1.

Layne, Christopher. (January 27, 2012). The (Almost) Triumph of Offshore Balancing. *The National Interest*. Izgūts no: <http://nationalinterest.org/commentary/almost-triumph-offshore-balancing-6405>

Martel, William C.. (March 04, 2013). A Roadmap for American Grand Strategy. *The Diplomat*. Izgūts no: <http://thediplomat.com/2013/03/a-roadmap-for-american-grand-strategy/>

Mearsheimer, John J.. (May 19, 2005). Hans Morgenthau and the Iraq war: realism versus neo-conservatism. *Open Democracy*. Izgūts no: http://www.opendemocracy.net/democracy-americanpower/morgenthau_2522.jsp

National security. With policies that keep us strong and safe, America can lead the world in the 21st century. (2016). Hillary for America. Izgūts no:
<https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

Nossel, Suzanne. (2004). Smart Power: Reclaiming Liberal Internationalism. *Foreign Affairs*, Vol.83, No2.

Nye, Joseph. (March 23, 2002). The New Rome Meets the New Barbarians: How America Should Wield Its Power. *The Economist*. Izgūts no:
<http://www.economist.com/node/1045181>

Office of the Under Secretary of Defense (Comptroller). (February 2016). *European Reassurance Initiative. Department of Defense Budget Fiscal Year (FY) 2017*. Department of Defense. Izgūts no:
http://comptroller.defense.gov/Portals/45/Documents/defbudget/fy2017/FY2017_ERI_J-Book.pdf

Petesron, Kristina. (Mar 22, 2016). *Ted Cruz Attacks Donald Trump's Stance on U.S. Involvement in NATO*. Wall Street Journal. Izgūts no:
<http://blogs.wsj.com/washwire/2016/03/22/ted-cruz-attacks-donald-trumps-stance-on-u-s-involvement-in-nato/>

Pleitgen, Fred. (April 29, 2016). *Donald Trump's foreign policy speech earns praise in Russia*. CNN. Izgūts no: <http://edition.cnn.com/2016/04/28/politics/donald-trump-russia-putin/index.html>

Posen, Barry R. (2013). Pull Back: The Case for a Less Activist Foreign Policy. *Foreign Affairs*, Vol.91, No.1

Posen, Barry R., Ross, Andrew L. (1996/97). Competing Visions for U.S. Grand Strategy. *International Security*. Vol. 21, No. 3.

RCP Poll Average General Election: Trump vs. Clinton. (2016). Real Clear Politics. Izgūts no:
http://www.realclearpolitics.com/epolls/2016/president/us/general_election_trump_vs_clinton-5491.html

Republican Candidates Debate in Manchester, New Hampshire. (February 6, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no:
<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111472>

Republican Candidates Debate in Miami, Florida. (March 10, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=115148>

Republican Candidates Debate in Detroit, Michigan. (March 3, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111711>

Republican Candidates Debate in Greenville, South Carolina. (February 13, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no:
<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111500>

Republican Candidates Debate in Houston, Texas. (February 25, 2016). The American Presidency Project. Izgūts no: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=111634>

Rosenthal, Justine A. (2009). The Realist: A Sit-Down with Brent Scowcroft. *The National Interest*, No.99.

Rucker, Phillip., Costa, Roberta. (March 21, 2016). *Trump questions need for NATO, outlines noninterventionist foreign policy*. Washington Post. Izgūts no:

<https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2016/03/21/donald-trump-reveals-foreign-policy-team-in-meeting-with-the-washington-post/>

Sanctions on Russia. (March 17, 2014). Bernie Sanders. United States Senator for Vermont. Izgūts no: <http://www.sanders.senate.gov/newsroom/recent-business/sanctions-on-russia>

Sanders Statement on War Powers Resolution. (February 11, 2015). Bernie Sanders. United States Senator for Vermont. Izgūts no: <http://www.sanders.senate.gov/newsroom/press-releases/sanders-statement-on-war-powers-resolution>

Senator Bernie Sanders on Democratic Socialism in the United States. (November 19, 2015). Bernie 2016. Izgūts no: <https://berniesanders.com/democratic-socialism-in-the-united-states/>

Staff, Wotr. (March 2, 2016). *Open Letter on Donald Trump from GOP National Security Leaders.* War on the Rocks. Izgūts no: <http://warontherocks.com/2016/03/open-letter-on-donald-trump-from-gop-national-security-leaders/>

The Ed Show for Monday, March 3, 2014. (March 4, 2014). MSNBC News. Izgūts no: http://www.nbcnews.com/id/54574433/ns/msnbc-the_ed_show/t/ed-show-monday-march/#.VbmbfflVhBc

The O'Reilly Factor. (Sep 29, 2015). *Trump on Putin, Russia in Syria: 'If He Wants to Fight ISIS, Let Him Fight ISIS'.* Fox News Insider. Izgūts no: <http://insider.foxnews.com/2015/09/29/donald-trump-putin-russia-syria-if-he-wants-fight-isis-let-him-fight-isis>

Trump, Donald. (April 27, 2016). *Donald J. Trump Foreign Policy Speech.* Trump: Make America Great Again. Izgūts no: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

Trump on defending Estonia: Would fulfill NATO obligation, but defending allies expensive and US contributes too much. (29.03.2016). Estonian Public Broadcasting. Izgūts no: <http://news.err.ee/v/news/7f936439-cf6e-4e67-b24c-67047473119c/trump-on-defending-estonia-would-fulfill-nato-obligation-but-defending-allies-expensive-and-us-contributes-too-much>

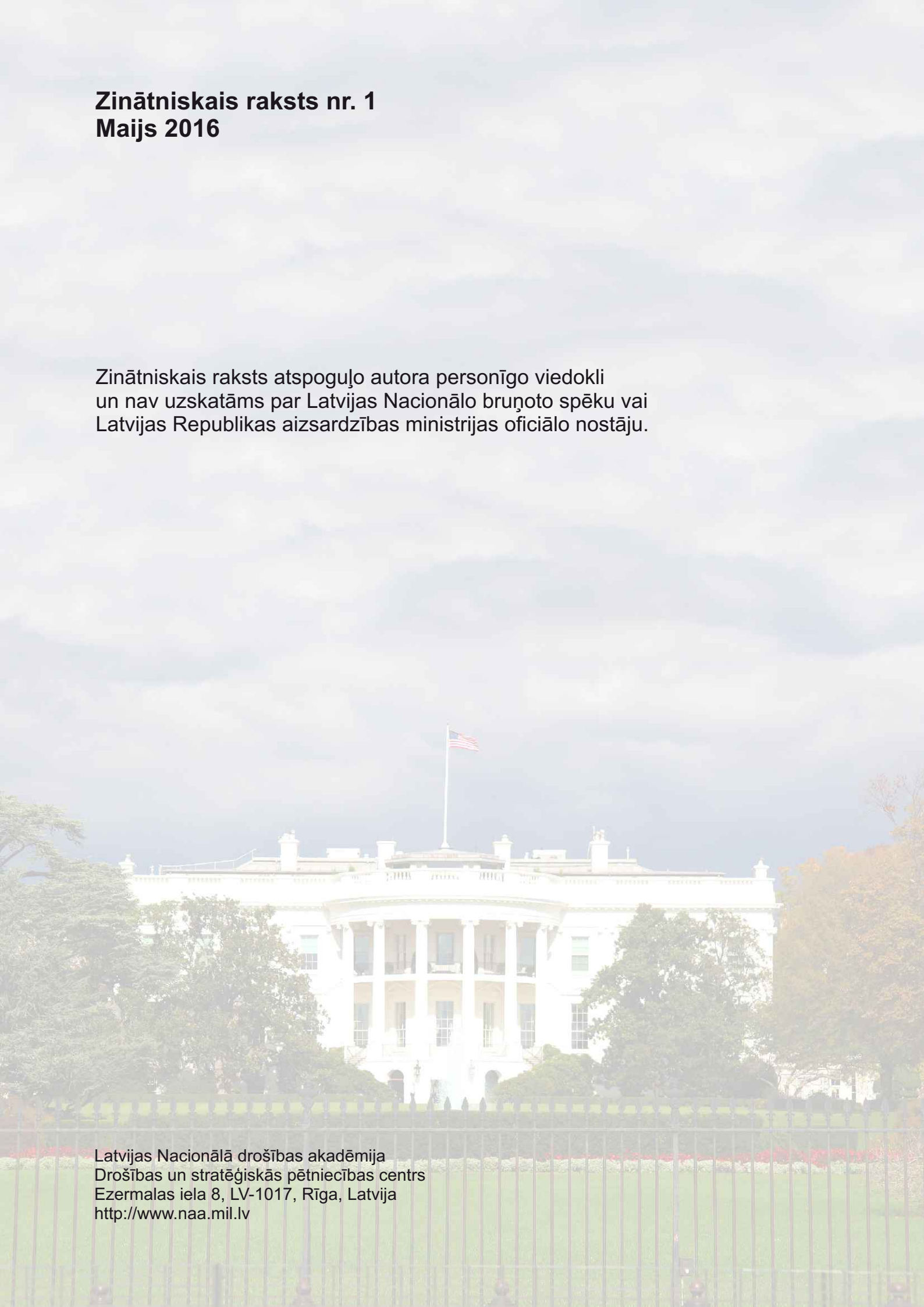
Wallace, Chris. (July 20, 2014). *Kerry addresses Russia-Ukraine standoff, Israel's Gaza offensive; Sens. Menendez, Corker discuss MH17 crash; Sen. Ted Cruz crafts border bill.* Fox News Sunday. Izgūts no: <http://www.foxnews.com/on-air/fox-news-sunday-chris-wallace/2014/07/20/kerry-addresses-russia-ukraine-standoff-israels-gaza-offensive-sens-menendez-corker#p/v/3686750411001>

Walt, Stephen M. (2011). The End of the American Era. *The National Interest*, No.116.

Zinātniskais raksts nr. 1
Maijs 2016

Zinātniskais raksts atspoguļo autora personīgo viedokli
un nav uzskatāms par Latvijas Nacionālo bruņoto spēku vai
Latvijas Republikas aizsardzības ministrijas oficiālo nostāju.

Latvijas Nacionālā drošības akadēmija
Drošības un stratēģiskās pētniecības centrs
Ezermalas iela 8, LV-1017, Rīga, Latvija
<http://www.naa.mil.lv>